

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Navežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, smrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 250, pol leta 125.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“ - Natissila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Vojvoda bavarski Karol Teodor.

BAD KREUTH 30. Vojvoda bavarski Karol Teodor je umrl ob 2 uri po noči. Ob smrtni postelji so bili soproga, vojvodova rodbina, in zdravniki, ki so lečili vojvodo. Franciskan P. Engelbert, ki je že včeraj previdel vojvodo svetotajstri za umirajočega, je opravil molitve za umirajočega.

Vojvoda bavarski Karol Teodor je bil rojen dne 9. avgusta 1839 v Postenhofenu kakor sin vojvode Maksimilijana, bil je torej brat pokojne avstrijske cesarice Elizabete. Vojvoda Karol Teodor je najprej služil v topništvu, potem se je pa učil medicine in je bil promoviran doktorjem zdravilstva na monakovskem vsuilišču. Leta 1880 je s posebnim odlokom državnega kancelarja dobil dovoljenje za izvrševanje zdravniške prakse. Vojvoda Karol Teodor se je izlastil posvetil zdravilstvu oči in si je s tem pridobil ne le glas uglednega specialista, ampak s svojo človekoljubno postrežljivostjo pridobil si je tudi zalvalo tisočerih, ki jih je brezplačno ozdravil. Vseučilišče v Löweni je imenovalo vojvodo častnim doktorjem. Od l. 1865—1867 je bil poročen s sasko princesinjo Sofijo, leta 1874 se je pa oženil s princesinjo Marijo Josipino Breganza. Iz prvega zakona zapuščata vojvoda dve hčeri, iz drugega zakona dve hčeri in dva sine.

BAD KREUTH 30. Tekom predpoludne je došlo že od vseh strani mnogo prisrčnih sožalnic. Bližnji sorodniki pokojnega vojvode so prišli osebno. Viši župan se je na današnji seji monakovskega mestnega sveta v toplih besedah spominjal pokojnika.

Otvoritev nemškega državnega zbora.

BEROLIN 30. Cesar Viljem je danes otvoril državni zbor s prestolnim govorom. Ko je omenil trozvezo, je bilo čuti dobrokljico. Državni kancelar je potem proglasil državni zbor tvorjenim. Otvoritvi je prisostvovala tudi cesarica in več princov in princesinj.

Portugalski kralj v Parizu.

PARIZ 30. Kralj Manuel in predsednik Fallieres sta predpoludne odpotovala v Rambouillet kjer je predsednik priredil na čast kralja obed. Popoludne se bo vršil lov.

Gorkij izključen iz socijalistične stranke.

PETROGAD 30. Socijalno demokratična stranka je izključila znanega pisatelja Maksima Gorkega iz listine svojih pristašev.

Državni zbor.

DUNAJ 30. Predsednik Pattai je otvoril sejo ob 10.35. Posl. Tomašek in Seitz sta vložila nujni predlog glede ureditve vprašanja narodnih manjšinskih šol. V predlogu se pozivlja vlado, naj predloži načrt zakona glede ustanovitve, organizacije, učnega načrta, javnega nadzorstva in pokritja stroškov za manjšinske šole.

Vključev odsekov, ki imata pretresovati gospodarske odnose z Ogrsko in narodne stvari, se je stavilo z dnevnega reda, ker niso še določeni kandidati.

Zbornica je pričela razpravljati nujne predloge posl. Duricha, Kaline in Tomaška glede narodnih manjšinskih šol. Posl. Durich je pričel svoj govor češki in je nadaljeval nemški, izjavil, da menja svoj predlog z ozirom na sklep zadnje seje v smislu, da predlagati, da mi dá zadoščenje. Menim pa, da sem docela upravičen predlagati njemu in še posebno baronu, da ju prosim oproščenja tembolj, ker se čutim zadnji čas res nezdravega, čemerne in, če se smem tako izraziti, fantastičnega itd. Vendar pa me je baron s svojo včerajšnjo, zame razžaljivo obrnitvijo do generala in z zahtevo po odslavitvi postavil v tak položaj, da mi je zdaj že nemogoče jima predlagati, da mi oprostita, ker bi sicer on, baronica in ves svet mislil, da sem prišel prosit oproščenja iz strahu in da bi dobil zopet službo. Iz tega izjavam, da sem prisiljen prositi barona, da se najprej on pri meni opraviči v kolikor možno primernih besedah, da reče na pr., da me ni nikakor hotel žaliti. Po tej baronovi izjavi ga bom jaz z razvezanimi rokami, lahkega srca in iskreno prosil oproščenja. Skratka, sem zaključil, prosim le, da bi mi baron razvezal roke.

„Fi, kaka tenkočutnost in kako dlakopstvo! Zakaj bi se opravičevali? Nu, priznajte, m—r... m—r... da delate to samo nalašč, da bi dražili generala... ali pa imate nemara kake posebne namene... mon cher monsieur... pardon, j'ai oublié

laga, naj se njegov predlog odkaze odseku za pretresovanje narodnih vprašanj, ki ga izvoli zbornica. Njegov predlog ni obstruktivonističen, ampak v resnici nujen, nastal iz političnih in narodnih razmer.

Predlagatelj Kalina, Darich in Tomašek so obširno utemeljevali nujnost svojih predlogov. Naučni minister grof Stürgkh je v svojem odgovoru omenil državni ljudski zakon in državne temeljne zakone, po katerih je nova uredba vprašanj, o katerih se razpravlja, prepovedana deželni zakonodaji. Minister je priznal, da je sedanja zakonska podlaga, ko se gre za manjšinske šole, nezadostna, in da jo je treba zboljšati.

Na to je bila razprava prekinjena. Prihodnja seja jutri.

DUNAJ 30. Danes je pričelo posvetovanje stalnih odsekov sveta državnih železnic za letošnje redno jesensko zasedanje. Sedaj zbornice odsek za splošne stvari.

Paderborn 30. Škofom Paderbornskim je bil izvoljen tukajšnji profesor dr. Josip Schultze.

Impozantna manifestacija za slovenske šole v Gorici.

V nedeljo se je vršil v „Trgovskem domu“ napovedan shod, ki ga je sklicala narodno-napredna stranka z namenom, da formulira zahteve goriških Slovencev na polju ljudskega in srednjega šolstva.

Ogromna udeležba Slovencev iz vseh slojev iz mesta in z dežele je bila najboljši dokaz, kako živo občutimo vsi našo šolsko mizerijo. Posebno naše dične gospice in gospe so se odzvale v krasnem številu.

Ob nabito polni dvorani in splošni pozornosti poslušalcev je otvoril impozanten shod deželni poslanec gosp. Andrej Gabrček. Osnutek njegovega govora je bil sledeči: Že meseca septembra smo se zbrali v teh prostorih, da smo dali duška krivicam, ki jih trpimo na vseh poljih, osebno pa gleda šol. Protestirali smo proti dirjanju laških tolp, ki je merilo na to, da bi se naša srčna želja: premeščanje možkega učiteljskega, pokopala. Ta naša želja je bila Lahom smrtni greh in vse italijanstvo Gorice, Trsta in Istre je bilo po koncu, ker se je imelo premestiti to učiteljske v naravno središče slov. dela dežele, v Gorico!

Ravno tak smrten greh in takšna krivica je v očeh Italijanov naša želja, da bi dobili več slovenskega pouka v ljudskih in srednjih šolah, ki so na naši zemlji. Lahi smatrajo to, kar hočemo doseči, za krivico veb.

Čuli ste, da je imel biti danes velik shod v Trstu, in sicer od onih faktorjev, ki so poklicani izobraževati mladino, in širiti kulturo: to je od laških učiteljev. Ti italijanski učitelji pa so imeli zborovati, da bi Slovenci ne dosegli svojih šol! No, odnesli so ta shod na 5 t. m. in zato so ga odnesli tudi tržaški Slovenci. Tržaški Slovenci so nas prosili za pomoč, da se skupno upremo infamnemu početju italijanskih prebivalcev.

Sklicali smo ta shod, da damo moralno oporo tržaškim Slovincem in da formuliramo svoje zahteve na polju šolstva.

Avtohtono prebivalstvo naše dežele je le slovensko in italijansko, vendar imamo tu šole v tujem, nemškem jeziku.

Slovenci in Italijani se ravšamo med seboj, med tem pa tretji žanjejo: to so Nemci! Polsgoma a doledno prodirajo Nemci od severa proti sinji Adriji.

predlagati, da mi dá zadoščenje. Menim pa, da sem docela upravičen predlagati njemu in še posebno baronu, da ju prosim oproščenja tembolj, ker se čutim zadnji čas res nezdravega, čemerne in, če se smem tako izraziti, fantastičnega itd. Vendar pa me je baron s svojo včerajšnjo, zame razžaljivo obrnitvijo do generala in z zahtevo po odslavitvi postavil v tak položaj, da mi je zdaj že nemogoče jima predlagati, da mi oprostita, ker bi sicer on, baronica in ves svet mislil, da sem prišel prosit oproščenja iz strahu in da bi dobil zopet službo. Iz tega izjavam, da sem prisiljen prositi barona, da se najprej on pri meni opraviči v kolikor možno primernih besedah, da reče na pr., da me ni nikakor hotel žaliti. Po tej baronovi izjavi ga bom jaz z razvezanimi rokami, lahkega srca in iskreno prosil oproščenja. Skratka, sem zaključil, prosim le, da bi mi baron razvezal roke.

„Fi, kaka tenkočutnost in kako dlakopstvo! Zakaj bi se opravičevali? Nu, priznajte, m—r... m—r... da delate to samo nalašč, da bi dražili generala... ali pa imate nemara kake posebne namene... mon cher monsieur... pardon, j'ai oublié

Zbrali smo se tu, da formuliramo naše zahteve na ljudskih in srednjih šolah.“

Predsednikom shoda je bil nato izvoljen soglasno g. dr. Dereani, zapisničarjem urednik „Soča“, g. Kavčič.

Predsednik se je najprej zahvalil za uprav ogromno udeležbo. Izrazil je nado, da bo ta shod rodil kaj sadu. Pravi, da Italijani naj nas pustijo lepo pri miru in naj pometajo pred svojim pragom. Mi jim ne kratimo pouka. Naša zahteva stremi za tem, da se naj izobraža naša deca v svojem materinem jeziku. Kar se tiče Nemcev, ki prihajajo v deželje večjem številu v našo deželo, so gostje, ki žive od naše milosti in vlade. Da si so Nemci le gostje, vendar so oni, ki režejo kruh Slovincem in Italijanom tudi v tej deželi. Naša vlada se je drznila potrditi sklepe deželnih zborov Nižje- in Gornjeavstrijskega, Solnograškega, Predariškega, s katerimi se je izključil iz šol in javnih uradov vsak drugi jezik, ki ni nemški, kljub temu, da živi na Dunaju na tisoče in tisoče Čehov, in kljub temu, da so v drugih deželah znatne češke manjšine. Nemška nevarnost grozi tudi nam. Možno je, da se na deajo tla, kjer se združijo vse stranke na šolskem polju.

Poslanci vseh strank v deželnem zboru, naj se zedinijo v to, da se potom zakona uveljavita kakor izključna deželna jezika: slovenski in italijanski!

Upa, da v prihodnjem deželnozbornem zasedanju spregledajo tudi naši Italijani. Meč, ki grozi nam, grozi tudi njim, morda njim še v višji meri.

Na to so se oglasili za besedo gosp. Andrej Gabrček, ki je izvajal približno tako-le: Veak izmed nas ve, čemu smo danes tu. Zato ni treba na dolgo in široko razlagati. Potrebno je, da formuliramo svoje zahteve, da bodo vedeli oni, katerih se tiče, da ne odnehamo od teh zahtev niti za las in da ne bomo mirovali poprej, dokler se ne izpolnijo vse naše zahteve do pitice. Pred vsem vam predčitam resolucije, iz katere se zrealijo vse naše zahteve. (Resolucije smo priobčili včeraj).

V tej resoluciji so izražene naše zahteve in je izraženo navodilo, kako imamo postopati. Uveljaviti hočemo ta načela potom zakonodaje, kakor so to storiili Nemci v štirih takozvanih nemških deželah. Usakoniiti hočemo, da je naša dežela dvojezična in da dosledno bodi učni jezik na naših šolah samo slovenski in italijanski! Ako se enkrat to uveljavi, imajo Slovenci in Italijani polno ravnopravnost. Med seboj si potem lahko določimo, katere občine so čisto slovenske in katere so mešane. Zato dobimo že iz drugih dežel principe, ki so se tam uveljavili. Samo da bodo v deželnem zboru možje, ki bodo znali upoštevati resnost položaja. V naši deželi poznamo samo italijanski in slovenski jezik, — tretjega ne poznamo. Že leta 1862 se je ta dvojezičnost dokumentirala v deželnem zboru. Že leta 1862 so v deželnem zboru slov. in ital. poslanci storiili sklep, ki bi lahko še danes služil v posnemu. Takrat je dr. Rimondo privzel slov. poslanca Černeta in sta stavila približno to resolucijo, ki smo jo danes stavili mi. V tej resoluciji se je pozivljala vlada, da prizna na podlagi temeljnih zakonov, da sta deželna jezika slovenski in italijanski in naj takoj razdeli realko in gimnazijo v slov. in laški oddelek. Takrat so bili Italijani tako pametni, da so sami rahtevali to, kar mi danes zahtevamo. Torej že 1862 leta so Italijani in Slovenci izključili — vse tretje! Imajoči pred očmi najnovejši položaj, ki se

je ustvaril z nemškimi obrambnim zakonom zahtevamo, da se uzakoni v naši deželi dvojezičnost. Obžalovati moramo, da Italijani smatrajo nas Slovence, da smo rušitelji miru, da smo jim nevarni. Upam, da pridejo tudi Italijani do prepričanja, da je v skupnem interesu, da se medseboj sportzumemo, in da pridemo do trajnega miru pčtom zakona. Naj bi bili prepričani, da je bolje, da reje da ne napravimo mir, nego pozneje, ko bo morda že odločeval tudi — tretji! Moramo imeti vsak hip pred očmi stremljenje Nemcev, prodirati od Belta do Adrije in postavljati hlode v slovensko zemljo za vsenemški most — tja do morja. Nemstvo vidno prodira, naslanja se ob množčne faktorje: Nemčijo, našo vlado, puške in kanone. Mi smo proti njim šibki in bodemo še bolj, če se ne združita obe narodnosti v deželi. Lahje najbrže tudi oreba pamet. Naj pridejo do spoznanja, naj ne posezajo po naši deci in naši zemlji. Upam, da jim pride to spoznanje, a mi tega čakati več ne moremo. Med Lahi so duhovi preveč razburjeni; sramujejo se pred brati v Trstu in onimi onkraj črno-zolnih kolov. Zato ne pridejo še tako kmalu do spoznanja, a mi ne moremo čakati. (Pride še.)

Novi davek na vino.

Vinogradniki vseh avstrijskih dežel se gibljejo, da preprečijo novi udarec, ki jim ga nameruje zadati Bienenstova vlada po načrtu finančnega ministra dr. a Bilinskega s tem, da namerava uvesti nov splošen davek na vino. Na Nižjeavstrijskem, Štajerskem uklicujejo gospodarske in politične korporacije shode, da protestirajo proti temu davku; občine pošiljajo peticije finančnemu in poljedelskemu ministerstvu in poslanski zbornici s prošnjo, naj vlada nikar ne napravi tega koraka, ker bi bil v velikansko škodo kmetovinogradnika, ter bi bilo vinogradništvo, ki si je v zadnjih letih komaj malo opomoglo, po tem davku občutno zadeto. Edina Primorska se ne gane, da si je glavni pridelek vendarle vino.

Finančni minister pravi: Sedanje obdatenje vina na podlagi zakona od 1829 l. je nepravilno, ker se obdača le ono vino, ki prihaja v malih množinah, t. j. manj nego 56 litrov v promet. Po novem zakonu se naj obdači vsaka množina, ki jo je vinogradnik prodal iz svoje kleti, torej tudi tisto v množinah nad 56 l, ki je bilo dosedaj davka prosto. Novi davek bi iznašal 4 K od hl ter bi ga pobirali finančni organi. Na ta način miali naš finančni minister izveči iz vinogradnikov na leto nad 7 milijonov kron. Istotako bi se uvelod nov davek na vino v steklenicah, in sicer pri penicnih vinih, če je vrednost vina v steklenici do 5 K = 1 K na steklenico od 5—10 K = 2 K in nad 10 K pa 5 K na steklenico. Pri pokuhanih vinih v steklenicah pride, če vrednost steklenice ne preteza 1 K = 5 stot., od 1—2 K = 10 stot. itd. od 5 stot do 5 K za steklenico. Davek na vina v steklenicah bi nesel državi letnih 2 in pol milijona kron. Skupno bi dobila torej država od davka na vino letnih 9 in pol milijonov kron več nego dosedaj, in to seveda največ iz žepov avstrijskih vinogradnikov.

Novi davek naj se pobira potom finančnih organov, čim je vinogradnik prodal svoje vino kupcu, torej ko se „polni“, t. j. ko je prišel kupec s sodi in se vino nameri vanje. Dosedaj ni imel vinogradnik, ki je prodal svoje vino na debelo, nikakega opraviila z finančnimi uslužbenci, ampak edino le s kupcem. V tem torej bo po novem zakonu drugače in kmet-vinogradnik, ki ima tako nerad

fera une querelle d'Allemand.“ (Toda baron je zelo hude jeze, pravi pruski značaj, vedite, da naposled še vložiti tožbo v Nemčiji.)

„Seveda proti meni in ne proti vam, ker vendar ne spadam več k tej rodbini. (Nalašč sem se delal kolikor možno neumnega). Toda dovolite, ali je že sklenjena stvar, da se omoži m—lle Blanche z generalom? Česa čakajo? Hočem reči: zakaj prikrivajo to nam domačim?“

„Jaz vam ne morem... sicer to ni še docela... toda saj veste, da čakajo poročila iz Rusije; general mora svoje stvari urediti.“

„A, a! La Cabolinka!“

Des Griux me je srepo pogledal. „Skratka“, me je prekinil, „popolnoma se zanašam na vrojeno vašo ljubeznivost, na vaš um, takt... da storite to na ljube rodbini, ki vas je tako prisrčno sprejela, ljubila, spoštovala...“

Toda pomislite, da so me zapodili! Vi zdajle trdite, da delam vse to le navidezno; priznajte pa, da je vseeno, če vam kdo reče: sicer te nočem zuhljati, toda dovoli, da te samo radi videza zuhljam.“ (Pride še.)

PODLISTEK.

22

IGRALEC.

ROMAN. - IZ SPOMINOV MLADENIČA.

Ruski spisal F. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K.

Jaz sem začel razlagati, on pa me je poslušal komodno sedeč, sklonivši nekoliko proti meni glavo, z javno, neskrto ironijo na obrazu. Sploh pa se je držal zelo visokega. Jaz pa sem se na vso moč hlinil, da smatram vso zadevo za silno resno. Pojasnil sem mu, da me je baron s tem, da se je zoper mene pritožil pri generalu kakor zoper generalnega slugo, oropal službe, da je ravnal z menoj kot z osebo, ki ne more zase odgovarjati in s katero ni vredno niti govoriti. Zato ni čudo, da se čutim razžaljenega. Vendar, upoštevajoč razliko v letih, družabni stalež itd. (siloma sem se zdrževal smeha pri tem mestu), nočem vzeti nase še nove lahkomiselnosti, t. j. nočem zahtevati naravnost od barona, ali mu celo samo

opravila z žnanco, bo odalej imel večkrat v letu te čast, da mu pridejo v goste njeni organi.

Saj ne bo mogel iz svoje kleti prodati niti 1 hl vina, ne da bi o tem obvestil finančno.

Po mnenju g. ministra bi ta novi davek na vino moral plačati sveda kupec, oziroma konsument; v resnici pa bo ga moral plačati vinogradnik-producant, ker mu bo kupec dajal za vino toliko manje. Škoda bo imel na vsak način vinogradnik.

Kako krivčen je sploh vsaki davek na vino, se lahko razvidi tudi iz sledečega. — Kmet mora plačati za vinograd itak že dovolj visok zemljiški davek; zdaj pa pride še davek na vino: plačuje naj torej za vino dvojni davek.

Ta davek bi naravno zvišal cene vinu in stem bi se zmanjšal tudi konsum istega. Kaj pa naj počnejo ubogi vinogradniki, ko ne bi mogli spravljati svojega pridelka v denar? In slednjič bi trpela vsa vina kupčija zbog tega davka, ki je kaj primeren, da povzdigne konsum piva na veliko škodo vinogradnikov kakor tudi gostilničarjev in trgovcev z vinom, ker cenejše pivo dela uspešno konkurenco vinu.

Zelo čudno v tej stvari je postopanje vlade, ki na eni strani prdno podpira vinogradništvo s brezobrestnimi posojili, brezplačno razdelitvijo trt, z nagradami za uzorne vinograde itd., na drugi strani pa hoče ovirati vinogradnike, ki so si z njeno pomočjo nasadili trt in uredili vinograde, da ne bodo mogli spraviti svojega pridelka v denar. Vinogradniki se torej primorani, da se uprejo temu novemu skoki in skozi krivičnemu davku, in sicer iz sledečih razlogov:

1) Nameravani zakon za splošno obdavčevanje vina bi povzročil, da se še bolj znižajo vinske cene, ki so že se sedaj padle pod stroške pridelovanja.

2) Vinski kupci bi skušali na vsak način, da ta splošni davek pojde iz žepa vinogradnika.

3) Vinogradništvo trpi že nekoliko let ssem na nadprodukciji, ki je vzrok, da so cene vinu padle že za več nego polovico prvotnih cen.

4) Obdelovanje vinogradov postaja od leta do leta dražje; vinogradniku se je boriti z vedno več trdnih škodljivcev, kar znatno zvišuje produktivne stroške. In koliko vremenskih neugod prihaja vsako leto na vinograde.

5. Trtna uš je skoro popolnoma uničila stare vinograde in potreba je bilo velikih denarnih žrtv, da se jih je moglo vsaj deloma obnoviti ter se na ta način rešiti gospodarskega propada. To pa je vzrok, da so danes vsa vinogradiška posestva tako visoko obremenjena. Če se pa nameruje povrh vinske krize, navstale valed nadprodukcije, obremeniti vinogradnike še z novim davkom na vino, iz katerega bodo najbrž tudi dežele v saniranje svojih finančnih dohodkov v obliki doklad, potem moramo res s strahom in grozo gledati v bodočnost vinogradništva.

6) Na Goriškem sta vlada in dežela podpirala obnovo vinogradov z brezobrestnimi posojili, a ne bo dolgo, ko bodo morali vinogradniki vračati ta posojila v letnih obrokih. Kje pa naj vzamejo, če jih tare gospodarska beda?

S tem novim bremenom bi se gospodarski položaj vinogradnikov znatno poslabšal in avstrijskemu vinarstvu bi bil zadan udarec, ki bi ga moral slednjič ugonobiti.

Skrajni čas je, da se tudi primorski vinogradniki predramijo in nastopijo z vsami silami proti novemu davku na vino.

Strupene kroglice.

Neki urednik dunsjake „Arbeiter Zeitung“ je gororil z ženo zaprtega nadporočnika Hofrichterja. Žena zatrjuje, da je njen mož nedolžen in žrtv slučaja.

V petek, predno je bil aretiran, da so mu dovolili, da jo je še enkrat obiskal. Rekel jej je: Bodi mirna. Znam da sem nedolžen in nič mi se ne more zgoditi.

Gospa Hofrichterja je rekla uredniku: Na pisalni mizi, poleg mojega moža je bil nabašan revolver. Gospod urednik! Ko bi bil moj mož res kriv, bi bil gotovo vzel v roke oni revolver in se ustrelil. Jaz bi ga bila prosila naj ustrelj najprvo mene in potem sebe. Moj mož ni strahopetnež, kar je dokazal opetovano. Moj mož je dober človek, ni se brigal za drugo, ko za svojo službo, svoje študije in svojo hišo.

Naslednji dan ga je obiskala žena v zaporu. Ko se je vračala, je še le spoznala, da je položaj njenega moža grozen.

Nadporočnik in stotnik-avditor, ki sta jo spremljala, sta stala med razgovorom ob strani. Menadoma se je ozrla in videla, da se je stotnik-avditor obrnil v stran in jokal. Žena je pojasnila tudi razlog, zakaj je prišel Hofrichterja dne 14. t. m. na Dunaj.

Glede škrtitve, ki so jih našli na stanovanju, je izjavila žena, da je kapil iste z namenom, da napravi za njo livarno pripravo. Gospa Hofrichterja je zatrjevala, da je bil njen mož dober tovarš, a njegovi kolegi-častniki, da so mu bili nevoljni. On, da je mnogo ubil. Govori sedem jezikov, in sicer nemški, češki, hrvaški, ruski, francozski, ogrski in turški. Romanov da ni nikdar čital in ni pustil niti da bi jih čitala žena. Neki dan jej je dal neko razpravo o mitraljezah s priporočilom, naj čita, češ, da je jako zanimivo!

„Arbeiter Zeitung“ pravi, da je sicer edenindvajset indicijev, ki govorijo proti Hofrichterja, a nobeden teh indicijev ni tak, da bi se ga ne dalo izpodbiti. Vse te indicije se zamore pojasniti kot gole slučaje.

Vendar pa prihaja list do zaključka, da dajo vsi ti indiciji skupno dovolj razloga za težko osumljenje nadporočnika Hofrichterja.

Mi smo povdarjali že včeraj, da se Hofrichterja absolutno ne more smatrati krivcem, dokler preiskava ne bo končana. A sploh govori proti njemu tudi maršalka, kar se smatra za razbremenjevalno. Okolnost, da ni čital romanov in da ni pustil niti ženi, da bi jih čitala, nikakor ne kaže na posebne plemenitosti značaja. — Baš čitanje kakega lepega romana, kakke lepe povesti upliva oplemenjujejoče na človeški duh. — A kaj naj rečemo o častniku, ki prepoveduje svoji ženi čitanje romanov in jej priporoča mesto teh v čitanje razprave o mitraljezah! To bi že dokazalo, da mož ni povsem normalen.

Potem se navaja Hofrichterja v prilog okolnost, da se ni ustrelil, ko je videl, da je razkrinkan, da si je imel v to priliko dovolj. Po pojmi, ki vlada v častniških krogih o časti, je ostala Hofrichterja potem, ko je zgubil igro, pač edino-le še krogla. Ali ne smemo pozabiti, da je treba tudi za samomor precej poguma. Znano pa je, da so ravno ljudje, ki so v stanu popolnoma mirne duše umoriti onega, ki jim je na poti, da so torej ravno ljudje, ki ne cenijo življenja svojega bližnjega več, kakor življenje kake muhe, v največji skrbi za lastno življenje ali z drugimi besedami, največji strahopetci. Prototip takih strahopetnežev pa je zavratni morilec, a mej temi v prvi vrsti zastrupljevalec. To torej, da se Hofrichterja ni ustrelil, da si je imel prilike dovolj, ga v prav ničnemur ne koliziramo.

Ponavljamo torej: Ni sicer še dokazano, da je Hofrichterja res zastrupljevalec, a vse okolnosti govorijo proti njemu.

Z Dunaja smo prejeli o stvari sledečo brzojavko:

DUNAJ 30. „Correspondenz Wilhelm“ javlja: Kakor znano, je pred nekaj tedni neki častniški sluga zahteval cinkalija pri mirodiličarju Ritzbergerju. Sluga je pri tem pokazal pismo svojega nadporočnika. V tem pismu je bilo rečeno, da potrebuje strup za usmrčenja psa. Če je bil to sluga nadporočnika Hofrichterja, še ni znano. Da se to točno pojasni, je bil sluga pozvan na Dunaj, kjer se ga zasiluje v garnizijski sodniji, da se določi, če je hotel kupiti strup po nalogu Hofrichterja.

Nemce sovražijo povsodi.

Nemški „Männergesangverein“ (moško pevsko društvo) iz Mainz je nameravalo prirediti v Parizu koncert. Ali vsi lastniki dvorane so se branili dati nemškemu društvu na razpolago dvorano. Zato je nemški poslanik odpravoval pevce obisk francoskega glavnega mesta.

Kakor se viči iz tega, so Nemci povsodi enako obsojeni. Če pojde tako naprej, se kmalo ne bodo smeli več prikazati izven svoje domovine!

Poslanec Udržal o položaju.

Poslanec Udržal je imel v Pardubicah shod, na katerem je rekel, da se je češko vprašanje radi nesposobnosti merodajnih faktorjev za rešitev tega vprašanja razširilo daleč preko mej Avstrije. Nemstvo je zelo zainteresovano na boju Slovanov z germanstvom v Avstriji. Češka delegacija vstaja na stališču, da se s sedanjo vlado ne pogaia. Potrebno je, da ostane češka skupina „Slov. enote“ edina.

Siliti moramo istodobno na rešitev jugoslovanskega vprašanja in se v boju za spremembo sistema ne moremo zadovoljiti z rekonstrukcijo kabineta. Čas je, da preneha stara igra ministerstev predsednikov, ki so dosedaj, ko je bilo treba sanirati politični položaj, pozivali v kabinet po kakem Čehu, a so jim potem, ko jih niso več potrebovali, toliko časa zamrzovali življenje, da so jih spravili ven. Češka delegacija se je obvezala, odstraniti Bienenstov kabinet. Ona mora izvesti to, ker drugatje ne sme priti več pred volice. Češki poslanci hočejo poslati Bienenstha domov, in se mislijo dopustiti, da bi poslal Bienenstha parlament domov.

Dve značilni zdravilci.

Ko se je te dni car Ferdinand Bolgarski mudil v Balemgradu, so mu priredili večerjo na dvoru, na kateri so bili navzoči vsi aktivni ministri. Kralj Peter je s posebno zdravljico pozdravil bolgarskega carja in je naglašal, kako srečen je, ko more za svojo mizo pozdraviti kakor svojega gosta bolgarskega carja Ferdinanda, vladarja Srbije brateke države, vsem nam drage Bolgarke. V skupnem delu Srbije in Bolgarke — je rekel kralj Peter — leži bodočnost južnih Slovanov; združeni Bolgarke in Srbije bosta mogli odbiti napad skupnega sovražnika ter rešiti usodo balkanskega polotoka v smislu splošnih slovanskih interesov.

Na to je car Ferdinand nazdravil kralju Petru. Zahvalivši se mu na vprejemu in zdravljici, je rekel car, da bolgarski politiki, kakor tudi on sam, uvidevajo, da rešitev malih balkanskih narodov more

biti samo v njihovem skupnem delu. Odlej ne bo mogel nikdo več ovirati skupnega dela Srbije in Bolgarke, skupnega dela dveh brataških narodov Vaše in moje dinastije, prijatelji kralji.

Ta govor cara Ferdinanda je bil od vseh navzočih pozdravljen velikim navdušenjem in entuzijastičnimi vskliki: „Živio Ferdinand!“

Kaj pravijo dalmatinske novine?

Naša dva članka o politiki dalmatinskih disidentov nahajata splošno odobravanje v parlamentarnih krogih. V istem smislu je pisal tudi zagrebški „Obzor“. Ker se je stvar največ tikala Dalmacije, pričakovali smo opravilo, da se dalmatinske novine ozrejo na naša izvajanja ter da izvestijo svoje čitatelje, oziroma volice dalm. disidentov, o politiki gg. Vukovića in dr. na Dunaju. Prevarili smo se. Dalmatinske novine imajo sedaj važnejega dela: morajo posvečati svoje predale dolgem osebnim polemikam in še bolj dolgim člankom iz Aleksandrije v Egiptu. Mej tem pa se po Dalmaciji še vedno govori o „nelejalnem“ postopanju jugoslovanskih poslan-
cev z dalmatinskimi disidenti.

Mislimo, da se tako ne vrši novinarska dolžnost!

„Il Principe“... un po buffone...

Po Trstu so oglašili njegov prihod z velikimi, rdečimi plakati. V naše uredništvo pa je prišel sam, osebno on — „Il Principe“... Direzione del Giornale „Edinost“ — Trieste, ta naslov so napisali v Rimu, v ulici della Scrofa 10, in „Principe“ je došel v „Narodni Dom“ zdrav, vesel, zabaven, srčan, da ga imamo danes zelo rado vsi. Tante grazie rimskim kolegom; vrniti jim hočemo z našo „Edinostjo“, da jo pridno čita principov specialist za tržaške stvari, g. Brassabosk... (brrr... grozna so ta „italijanska“ imena!).

Ali ker nas je „Il Principe“ obiskal očitno z namenom, da bi predstavil Njegovo ekselencijo tudi našim čitateljem, ali govorč v jeziku našega gosta: slovanskim nomadom in barbarom, hitimo k nalogi: „Il Principe“ je nov tednik, ki ga v Rimu izdaja menda Carneade N. Daniele-Vasta, ki mu je glavni urednik imenovan Br... Brassabosk, žurnalst-specialist za irredentistično blago, posebno za Trento-Trieste. Smoter lista? Bog moj, saj veste, da je „Il Principe“ naslov knjigi, ki je ovekovečila Macchiavellija in dala temelj politični šoli, ki jo imenujemo „makavelizem“? No, torej, Macchiavelli-redivivus v osebi Br... Brassabosk... boska!

„Siate volpi o siate leoni!“ Bodite lisice ali levi — tako je poučeval maestro Macchiavelli svojega kneza, ki vlada da se daja vzdrževati ali z zvijačo ali z silo! Tega gesla se morajo lotiti naši irredentorci, ker jim dosedanja frazeraka irredentovska politika ni prinesla vspehov. „Non così, non così“ (namreč ne tako, kakor se je delalo dosedaj) si prepara l'annessione di Trento e Trieste!

„I giovani d'Italia“ (namreč Brassabosk in ostali) bodo pripravili zjedinenje Trenta in Trsta z Italijo na drug način. Kako?

Iz druge številke „Principa“ je teško uganiti, ker g. Brassabosk, ali kakor se že imenuje ta Makavelič, ima hitre noge in bolj hitro fantazijo, ter kar skače od Trsta do Petrograda, od Prage do Zagreba, od Agrama do Mostara, Ljubljane in Dunaja z Markonigrafičkim hitrostjo, da je vse zmešano, kakor so zmešane krajevne slike avtomobilistu, ki leti preko pokrajine kakor strela.

Eso pa je rekel jasno „Il Principe“; to namreč, da za sedaj bo največ delal gosp. Brbr... itd., ker da je njegova specialiteta najbolj važna.

In res: Brbr... je pridno spisal največji del IL številke: članek Pulcinella, v katerem se v imenu „italijanskih fantov“ grozi „stari“ (ubogi „stari“, vedno so v nadlego mladim) a la Giolitti, da jih zrušijo neusmiljeno ker da ne znajo „unificare la gran Madre“, vzjediniti veliko Mater. Sodeč po stilu, ali boljše: po... nogah pisca, je tudi članek „Neumna dunajska politika“. To je pravi... kinematograf, ki prinata neštivilno slik; ali ker so slike preveč radišne (iz Petrograda, Zagabrije, Agrama, Ljubljane i t. d.) je kinematografija podobna, kakor bi rekli, govori... blaznega. Ali v Italiji se rado čita tudi takih stvari. V tem članku se da razumeti nekako najbolj to, da smo mi Slovani „nuovi pradedni“ (novi roparji), barbari itd. Morda se povrnemo na to politično... kinematostjo... V članku o „dveh sestrah takovalkah“ pravi gosp. Brbr... da se je vedno potegoval za... o svojičev Trsta (fiol d'un can! poreče „Piccolo“, kaj je Italijanom še-le treba „osvajati“ Trst?), ker da treba, da „znamo“ (tudi oni znajo?) da je promet v tržaški luki v veliki meri v rokah naroda drugega plemena.

Ali carstvo našega Brbr... je v... podlistku! Meteor dobi politični del lista od „leposlovnega“ z debelo črto in evo ti meje med dovoljenim in nemožnim, med prozo in poezijo...

„Un anno a Trieste“ — Leto daj v Trstu! Priporočamo to globoko študijo na-

šega rimskega prijatelja „Slov. naroda“ v Ljubljani in slovanskemu narodu v vsej Sloveniji. Kar eno leto je študiral gosp. Brbr. naš Trst, pesnikoval je pri pravoslavni crkvi Sr. Nikolaja in gledal v bodočnost: „visione e simboli“, — to je samo podnaslov imenitnemu I poglavju. Kaj pa vse vidi in simbolizira naš Brassabosk, bomo vidili prihodnjč. — Za danes je bilo preveč tudi to.

Dnevne vesti.

Delavci iz plavža pri Škednju! Okrajna skupina N. D. O. Vas vabi vse na

PROTESTNI SHOD

ki se bo vršil jutri (četrtek) dne 2. decembra t. l. v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škednju, točno ob 8. uri zvečer.

Dnevni red:

„Novi službeni red za plavž, ki ima stopiti v veljavo dne 4. decembra 1909“.

Delavci! Vsi na shod, da sklenete protest proti novi omejitvi Vaših pravic!

Trst, dne 30. nov. 1909.

Okr. skupina N. D. O. v Škednju.

Slovenski gostilničarji! Danes

se vrši zadnji sestanek radi važnega stan. vprašanja ob 2. uri pop. v slov. šoli na Aquedottu št. 22. II.

Pripravi odbor.

Sprememba v predsedstvu tukajšnjega finančnega ravateljstva. Finančni ravatelj, dvorni svetnik Dominik Rottini, je stopil v pokoj; na to mesto je imenovan njegov dosedanji namestnik, dvorni svetnik dr. Olivier baron Kober.

Kakor smo doznali, poslovil se je dvorni svetnik Rottini od finančnih uradnikov in uslužbencev s sledečo okrožnico:

„Stopam v pokoj in čutim potrebo, da se ob tej priliki priarčno poslovim od vseh uradnikov tržaškega finančnega ravateljstva in njemu podložnih oblastnj in uradov.“

Kratka je bila doba mojega delovanja kakor finančni ravatelj — kakor tudi ni bilo drugače pričakovati, ker sem prišel šele koncem svojega službovanja na to mesto, — pa tudi v tem kratkem času imel sem priložnosti dovolj spoznati, s kakimi težavami je združeno delovanje vseh finančnih uradnikov na Primorskem in s kako vestnostjo premagujejo vsi te težave. Izvrstno delovanje mnogih vzbujalo je celo moje občudovanje.

Tako izrekam vsem najpristneje zahvalo za podporo, ki sem je bil deležen pri svoji težki nalogi.

In ne da bi hotel biti neskrben, smem tudi reči, da se ločujem z zavestjo, da sem vršil svojo dolžnost, da sem pomagal po svojih močeh mnogim sodelovalcem z besedo in dejanjem in da nisem storil nobenemu krivice.

In tako prosim vse, da mi ohranijo prijazen spomin.

Zaključujem zahvaljujoč se vsem pisarniškim oficijantom, pomočnikom in pomočnicam, kakor tudi vsem uradnim uslužbencem za njihovo delovanje, ter želeč vsem obilo sreče.

Trst, meseca novembra 1909.

Rottini m. p.

Ravno tako, kakor se je poslovil odstopivši finančni ravatelj od svojih uradnikov in uslužbencev, predstavil se je novimenovali istim z nastopno okrožnico:

„Njegovo c. kr. Apostolsko Veličanstvo blagovolilo me je najmilostneje imenovati z Najvišim odlokom z dne 31. oktobra 1909 finančnim ravateljem v Trstu.“

Ko prevzamam uradno vodstvo, pozdravljam najpristneje vse uradnike in uslužbence tržaškega finančnega ravateljstva in njemu podložnih oblastnj in uradov in izražam trdno upanje, da me bodo imenovani uradniki in uslužbenci tim krepkeje podpirali, kakor so to storili mojemu gospodu predniku.

Trst, dne 11. novembra 1909.

Dr. Kober m. p.

Objavili smo ti dve okrožnici, ker se v njima tako lepo zrcali stara šablona in tradicija avstrijske birokracije. O okrožnici odstopivšega ravnatelja ne govorimo dalje, saj mož sam priznava, da je prišel na to visoko mesto ob večeru njegovega službovanja, ob času — odhoda. Bil je tudi dobričina, ki ni nikoli nikomur slabega želel. Po teh dveh momentih je človeški razumljivo, da ni čutil v sebi reformatorja, da njegova roka ni bila več za — metlo!

In metle bo trebalo na naših finančnih uradih. Okrožnica novega finančnega ravnatelja pa je prirojena po starih tradicijah avstrijske birokracije: on govori le svojim uradnikom, da naj mu pomagajo, da bo tekla mašina naprej. Govori, kakor da je oblast le radi oblasti tu in kakor da ni razun instancij od Trsta do Dunaja n'kogar tu, ki bi bil zainteresiran na poslovanju oblasti. Ni jedne besede je ni o prebivalstvu, o potrebi, da bodi poslovanje s posebnim ozirom na potrebe in zahteve ljudstva.

Le nešteti pritožbe mora vedeti tudi novi gosp. ravnatelj, da so razmere med uradnikom te finančne direkcije v jezikovnem pogledu naravnost izvalne za velik del prebivalstva v območju te direkcije. Ni to le vprašanje političnih in jezikovnih pravic slovenskega prebivalstva, ampak tudi vprašanje velikega vsakdanjega praktičnega interesa.

Mi smo beležili imenovanje novega ravnatelja brez nasprotstva in predsodkov. Pričakuje se njegovih — dejanj. Po teh ga bomo sodili. Pričakujemo v njem reformatorja, ki naj dovede vse podrejene organe do zavesti, da novič slovenskega davkoplačevalca je ravno toliko vreden, kakor oni italijanskega ali nemškega. Temu dosledno zahtevamo korenite spremembe na tukajšnjih finančnih oblastih v smislu principa po polne jezikovne ravnopravnosti.

Odklikovanje dra. Josipa Mandiča. „Društvo za podporo rokodelcev“ v Ajdovščini je izvolilo g. dra. Josipa Mandiča svojim častnim članom. Včeraj mu je deputacija, sestojeca iz predsednika g. Josipa Budihne in tajnika g. Josipa Dietza, izročila krasno diplomu. Častitamo dru. Mandiču na tem odklikovanju. Za sokolski Miklavžev večer, v soboto 4. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani „Narodnega doma“, je treba navesti na darilih nastančen naslov, da ne pride darilo pomotoma v druge roke. Darila vsprejemajo do sobote vratarica; v soboto pa se bodo oddajala posebnemu odseku, ki bo imel opravila samo z darili.

Iz Barkevolj. Ozirom na dopis iz Barkevolj v izdanju „Edinosti“ od minole nedelje, v katerem se omenja drznost nekega finančnega komisarja, treba konstatirati, da to ni bil gosp. viši komisar Friesenbuehler, ki posluje v barkevoljskem finančnem obseku, ampak nekdo drugi, čegar imena ne vemo, ki se je izdal za finančnega komisarja, kar pa v resnici gotovo ni bil.

Bagnoli ali Bolfjunc? Včerajšnji „Piccolo“ piše o nekem požaru v Bolfjuncu ter nazivlje pri tem to vas „Bagnoli (Bolfjunc)“. Niže pa pravi: „Sant' Odoardo della Valle (Dolina)“. Ni lepo od „Piccola“, ki neče znati o „grosjezičnosti“ v terra nostra, da v zaporkah „slovenizira“ čisto italijanske, zgodovinsko italijanske vasi: Bagnoli e Sant' Odoardo della Valle... ne da bi tukaj omenjali Casiano, Rasmagna, Padriciano itd. ...

Na adreso koroških Slovencev. V petkovi svoji številki prinaša „Slovenec“ dopis iz Celovca, ki odločno in na zasluzen način biča kruto postopanje Bienenrothe vladne s koroškimi Slovenci, ki jih je jednostavno prodala koroškim nemškim nacionalcem. Soglašamo tudi popolnoma z apelom: „Koroški Slovenci kličemo na maščevanje! Slovenski narod, tvoji sinovi na meji stikajo pesti in te kličejo na krov!“

Tudi mi želimo, da bi ta klic iz krvave duše našel obilne odmeve med narodom slovenskim! Če kdo, umejemo mi obupni klic — saj smo tudi mi obmejni Slovenci, saj tudi mi stikamo pesti v ogorčenju. Mi umejemo vso tisto ogorčenost čustev, ki razjeda rodoljubno srce vpricho prizora, ko mora narod umirati, le zato, ker vidijo vladni mogotci v tem svojo hipno korist.

Ali ravno zato, ker umejemo ta obupni klic in smatramo kakor dolžnost vsega slovenskega naroda, da kakor en mož z dejanji uveljavi svojo vzajemnost s koroškimi brati, obhajujemo v gori omenjenem dopisu neko frazo, ki utegne na mnogih straneh nemilo zadeti, ter le škoditi plemenitemu namenu, ki ga ima članek.

V dopisu čitamo tudi: „Koroški Slovenci pa se ne čutimo več same, zato se ne čutimo več slabe. Mi smo del „Slov. ljudske stranke“, ud smo slovenske politične celote, in kdor nas ubija, ne ubija koroških Slovencev, ampak „Slovensko ljudsko stranko“ to je cel slovenski narod!“

Koroški dopisnik kliče na pomoč ves slovenski narod in govori v interesu — ene stranke. Da je rekel, da je večina, ali bodi tudi: velika večina slovenskega naroda v taboru „S. L. S.“ — naj bi bilo, in mi ne bi prigovarjali. Alipoleg obupa strankarske megalomanije, ko trdi jedna stranka: „Slovenski narod, to sem — jaz: to je že pojav zastupljenja, ki ga moramo najzveje obhajovati v interesu narodne celokupnosti.“

Narodne pesmice. Slovenske skladatelj, ki se namerava udeležiti letošnjega tekmovanja za odklikovanje narodnih pesmic v tržaški okolici, opozarjamo, da je čas za pošiljanje skladb še do 5. t. m. Skladbe je poslati na odbor pevskega društva „Velesila“ v Skednju, ali „Siava“ pri Sv. M. Magd. sp.

Trgovski tečaj za gospice otvori „T. govaško-izobraževalno društvo“. Opozarjamo ponevno na to velekoristno napravo, ker se bo proti prav malekosti odškodnini poudarilo v vseh trgovskih vedah, kakor v knjigovodstvu, korespondenci, kontorskih delih itd.

Pozivljamo Vas, slovenske gospice! V Vašo korist bo, da se udeležite tega tečaja. — Pa Vi, slovenski stariši, ne zamujajte prilike, ki vam se nudi, da izobrazite svoje deco, ki vam bo izobražena v ponos in podporo. Živimo v največjem avstrijskem trgovskem mestu, kjer je ravno v trgovstvu najtrdnje podlaga za narodno emancipacijo in razvoj. Za razvoj trgovine, da zamoremo vapošno konkurirati tujim narodnostim, pa je neobhodno potrebna izobražena moč.

Prosimo torej, naj ne ostane ta apel brez odmeva!

Vsprejme se vsaka gospica, naj ima kakoršnokoli predizobrazbo, vpisuje in informira vsaki dan pri gosp. St. Deteli blagajniku v „Trgovsko-obrtni zadrugi“, ul. S. Francesco št. 2. Čas za prigrasitve je še ta teden.

Tržaška mala kronika.

Demonstracija. V Politeama Rossetti je bila sinoči konferenca nekega Pio Schinetti, ki ga je iz Italije pozvalo društvo „Circolo pro cultura“, da bi imel tukaj več predavanj. Sinoči je Schinetti govoril o noveji zgodovini Italije in pričel govoriti tako o Garibaldi in drugih velikeh italijanskih, da ga je policijski komisar Zecchini opozoril, da mu bo moral, če bo tako nadaljeval, odvzeti besedo. Schinetti je odvrnil, da ne more drugače govoriti in da raje sam preneha s predavanjem. Tedaj je pa nastal v dvorani, v kateri je bilo 650 oseb, silen hrup, ki se je potem nadaljeval tudi zunaj na ulici. Del poslušalcev je nato demonstriral po Acquedotto in potem dalje do Coras, kjer so redarji konečno razpobili demonstrante. Čuti je bilo navadne vsklike, aretiran ni pa bil nihče.

Konj in voz ukraden. Voznik Anton Vekjet, iz Sv. Marije Magd. Zg. št. 424, je šel včeraj dopoldne na obeč v neko krmo na senenem trgu, pustivši zunaj konja in voz. Po obeču je prišel iz krme, ali konja in voza ni bilo več. Oboje, vredno 240 K, je bilo ukradeno.

Nož in zapor. Predsinočnem je bil Hermengild Krasna, težak pri Greinitzu, težko ranjen z nožem na Šilosovem trgu. Skregal se je bil s težakom Petrom Siega p. d. „vigant“, starim 53 let iz Italije, radi službenih poslov. Siega je potem, ko so letele vzajemne klofute, potegnil nož in težko ranil svojega nasprotnika ter se potem spustil v beg. Redar pa ga je ustavil in na policiji je ranitev vse priznal.

Se nož. Anton Tomada, star 22 let, tesar, se je bil včeraj zvečer ob 6. uri v neki gostilni v ul. Donato Bramante sprl z gostilničajem in kuharico, katere sta ga večkrat udarila s stolicco po glavi ga težko ranila. Vsega okrvavljenega so ga spravili v bolnišnico.

Tajinstvena ranitev. Neki Parco, ki se je legitimiral pod imenom Just Depente, 47-letni žurnalst stanujoč v ul. Tesa št. 49, je včeraj zvečer prišel na zdravniško postajo, da bi si dal lečiti globoko rano v spodnjem trebuhu. Ni pa hotel povedati, kdo da ga je ranil. Kljub navetu zdravnika se ni hotel podati v bolnišnico, a kmalu se je valed bolečin vrnil in vendar le šel v bolnišnico.

Kočija in konj ukraden. Gospa Lucija Ballaben, posestnica v Gradiški, je naznanila tržaškemu policijskemu ravnatelju, da je le za en dan izročila svojo kočijo s konjem vred v skupni vrednosti 600 kron nekemu Roderihu M. v Soškem Sv. Petru. Leti možakar je izvršil še druge goljufije.

Nasilen tapcir. Minoli četrtek je v bližini kavarne „Tergesto“ prišlo med 23-letnem tapcirjem Josipom M. in nekim Viljemom Grandi radi stare mrtnje do pretepa, ki bi bil še tragično končal, da jo ni Grandi popihnil. V nedeljo sta se zopet srečala; tapcir je kar potegnil nož in Grandi se je rešil le z nožem. Pozneje je bil besneči tapcir aretiran.

Peskusi umoriti ženo in potem sam sebe. — 27-letni pek Peter Straus, stan. v ulici Guardia, ki se je oženil še le pred enim mesecem, je sinoči ob 7 uri po živahnem, burnem prepiru valed ljubosumnosti v svojem stanovanju dvakrat z revolverjem ustrelil na svojo ženo in jo ranil v prsa. Takoj potem je dvakrat sprožil revolver proti sebi v desno senco. Na strele so prihiteli vsi sstanovalci, ki so oba soproga našli ležeča sredi potoka krvi.

Poklicali so zdravniško postajo, ki je dala oba nujno prenesti v bolnišnico. Rane žene so lahke, dočim so bile one moža jako težke in je sinoči ob 9 uri umrl.

Detje padlo z okna. Bruna Marco, stara 4 leta, stanujoča v ul. Cologna št. 1, je včeraj ob 5. uri med odsotnostjo svojih domačinov splezala na okno in padla na cesto. Zlomila si je zatilnik. Zdravniška postaja jo je spravila v bolnišnico; a le malo nade je, da ozdravi.

Koledar in vreme. — Danes: Elgij šk. — Jutri: Bibiana dev. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 10° Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Semtertja oblačno. — Zmerni vetrovi. — Temperatura hladna. V začetku lepo, potem motno.

DVORANA ZA SODBENE DRAŽBE

ulica Sanità 23-25 pritišlje.

Dražba, ki se bo vršila danes 1. dec. 1909. od 9—12. dopoldne. Stenske ure na nihalo, razne knjige, zof, naslonjači, stolice, etažer, mramornat umivalnik z ogledalom za 2 osebi, slike, ogledalo, nočna omarica, novi gramofon z raznimi ploščami, alikane razglednice, tulipani, obločnice in svetilke, držaji, veliki balon za električno luč, električne elemente, žarnice in drugi električni predmeti.

Veliki kinematograf BELVEDERE

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

Od srede 1. do petka 3. decembra:

- 1) Ono, česar otroci ne smejo storiti, komično. NOVOST.
- 2) DANA, velikaneka umetn. slika tvrdke Pathé Freres v Parizu.
- 3) Hišni gospodar, ki nima pretanke vesti, velekomično.

Prvi sedeži 40 st., II. 20 stot. - Otroci in ojolaki 10 stot.

Čudovito nizke cene :-:

dvokolni, štirinastni strojev, vsakovrstnih gramofonov za gostilne, kakor tudi različnih najnovejših plošč. Izvršajo se tudi vse poprave. Pri Batjelu, Gorica Stolna ulica 3-4. Predaja tudi na obroke. - Ceniti franko.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

PAVEL VISINTINI

Trst, ul. Giosue Carducci 31.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. - Poprave se izvršujejo točno in solidno

po zmernih cenah

Prodajalnica manufaktur. blaga

Enrico de Franceschi

TRST

ulica delle Poste 10 - vogal ul. Valdirive

Velika izbira bombaževine, izdelanega moškega in ženskega perila in drob. predmetov po najsmernejših cenah

Velika zaloga koles

RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles Peugeot, Waffrenrad, Standard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerno.

Novi : dohodi

za zimsko sezono.

Moške obleke zadnje novosti . . . od K 14 do 40
Moški Paletot 14 50
Jope z ovratnikom iz kožuvin 11 44
Deške obleke zadnje novosti 9 26
Deški paletot 10 26
Oblečice za otroke od 3 do 10 let 6 16
Paletot za otroke od 3 do 10 let 9 20

Velika izbira inozemskega blaga. Sprejemajo se naročila za obleke po meri. - Specialiteta: hlače, srajce, maje in druge potrebščine.

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Trst, ulica Giosue Carducci št. 40 (prej Torrente)

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA

FRAN LAMPE

Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. - Postrežba točna in na dom.

Michele Zeppar, Trst, ul. S. Giovanni 6 in 12

TELEFON št. 11-85 s podružnico v Zadru.

Zaloga

majoličnih peči in štedilnikov (Sparherd) lastnega izdelka.

Edino zastopstvo tovar. majoličnih peči: Carl Mayer's Söhne, Blansko

Izbera plošč

za stene kakor tudi za štedilnike.

Majolič. peč izdelane za trajen ogenj, uporabljive tudi na plin.

Alfred Fränkel

Trgovinska družba.

Trst, Corso šte. 27

Podružnica:

ulica Cavana št. 11

Moški čevlji:

Št. 30 K 7.—

„ 83 s povezami 7:50

„ 92 box Kalf 9:50

„ 102 1/2 „ „ fini 12:50

„ 6079 „ „ „ amer. „ 16.—

Ženski čevlji:

Št. 253 K 6:50

„ 268 box Kalf 8:50

„ 349 z gumbi 9.—

„ 387 chevreau s povez. „ 12:50

„ 362 chevreau z gumbi „ 13.—

„ 390 čreveljčki (trpež). „ 5.—

„ 405 „ (chevreau) „ 7:50

„ 412 fini čreveljčki (chevreau) 10.—

„ 461 odprti čreveljčki „ 3.—

„ 467 lakirani odprti čreveljčki 3:80

120 podružnic v

Avstro-Ogrski.

Guerrino Marcon

Trst - ulica Tivarnela št. 3

Telefon 16-64.

ZALOGA VSAKOVRSNEGA

Oglja in Premoga.

Naše gledališče.

V nedeljo prizori se izborna veseliga in politična satira češkega pisatelja Štecha „Vroča tla“. Dne 8. se bo incinirala krasna bajka s petjem „Janko in Metka“.

Tržaška gledališča.

TEATRO VERDI. — Z Giacometijevim dramo „Civilna smrt“ je zaključil Garavaglia krožek svojih predstav. Mnogostevilno občinstvo je umetniku z dolgotrajnim aplavzom izrazilo svojo zahvalo za nudjeni umetniški užitek.

Društvene vesti.

Telovadno društvo „Sokol“ v Vrdeh. V petek 3 t. m. ob 9. odb. seja. Starosta.

Ruski kružek opozarja že enkrat vse one, ki so se vpisali ali ki se nameravajo vpisati v slovenski tečaj, da bo prva ura v četrtak 2. t. m. ob 7. zv. v Via Aquedotto št. 22 III. nad. Naj pridejo gotovo vsi, ki želijo obiskati ta velepotrebni tečaj, da se definitivno odločijo ure in dnevi pouka.

Ruski kružek.

Slov. akad. fer. društvo „Balkan“. Danes ob običajni uri sestanek z vsakim dnevnim redom. Predava tov. Kosić v arabskem jeziku o predmetu „Ekonomske odnošaji med Srbijo in Bosno Hercegovino“.

Zveza jugoslov. železničarjev. Južne železničarje vabimo na sestanek, ki se vrši v četrtak dne 2. decembra t. l. v društvenih prostorih Via Lavatoio št. 1. I. nadstr. točno ob 8. uri zvečer. Dnevni red: 1) provizijski zaklad južne železnice; 2) slušajnosti. Odbor.

„Miklavžev večer“ v „Nar. domu“ pri Sv. Ivanu bo v nedeljo 5. decembra ob 5. uri popoldne v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Vstopnina 40 stot.

Nar. delav. organizacija

Za otroka. Kdor ima le iskrico narodne zavesti, stanovskega ponosa, ta naj se odzove naši plemeniti, rodoljubni pročni in naj po svojih močeh prispeva vsaj kaj malega — za otroka. Komur ne dopuščajo gnetne razmere, da bi naš gmetno podpiral, naj vsaj z nabiranjem darov pripomore do čim lepšega vpeha — na „Miklavžev večer“ našim milencem v veselje in korist.

Ne zabite torej, dne 5. decembra t. l. „Miklavžev večer“, ki ga priredi veselilni ošek N. D. O.

Za „Miklavžev večer“ veselilnega odseka N. D. O. so darovali sledeči gg.: po 1 kron: Kcejan Fran, Goepa Kovačič, Cibic, Rolih, Babič Josip, Trošt Jakob, Jerič Filip, Ukmar Matija, Potker Franc, Skok Ivan, Benčina Luba. Po 2 kroni: blag. družina Alešević; po 50 stot.: gg. Mahorčič, Cergol Anton. Gospiča Marija Gulič dva zavoja igrač. „Zr. jugoslovanskih železničarjev“ 10 kron. Nadalje darove naj se pošilja na naslov: Veselilni ošek N. D. O. Ulica Lavatoio št. 1/I.

Okr. skupina N. D. O. pri Sv. Jakobu sklicuje delavce iz mestne plinarne na sestanek, ki se bo vršil v soboto, dne 4. decembra t. l. v prostorih „Konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu (pri cerkvi) točno ob 7. uri zvečer.

Vesti iz Kranjske.

Nemec ustrelil Slovenca in mu odrezal glavo. — Pred dvema mesecema je zginit menadoma dva stiletai Jakob Rožič iz Begunj pri Lescab. Sedaj pa so ga našli zakopanega v gozdu. Dokazalo se je, da ga je ustrelil lovec nemškega milijonarja barona Borna, Ezenapser. To ne dosti, mu je ta beštija v človeški podobi odrezal glavo in ga potem zakopal. Ker ga je pa zakopal zelo plivo, je voda odnesla prst preč in tako je prišlo hudi delatvo na dan.

Nemškega lovca so neveda zaprli.

Darovi.

— Na ženitovanju g. Antona Pertot z gospico Just. Pertot nabralo se je med avti K 8. za „Dijaško podporno društvo“ v Trstu, katero vrsto hrani uprava našega lista.

— Moški podružnici tržaški sv. C. in M. je podaril ob priliki plačanja članarine veleposlovani g. Fran Matejčić 8 kron. Srčna hvala!

O priliki krsta sina Rebule Lovrenca pek. mojstra na Belvederu nabrani znesek K 17, kakor že objavljeno v včeršnjem številki „Edinost“, je za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. Dinar hrani „Trgovsko-obrtna zadruga“ v Trstu.

Sprejme se takoj brivec - delavec, ki govori slovenski in italijanski. Več pove Jakob Živic, brivec v Bar-kovljah. 2100

dobro čevljarje za žensko in moško delo. Via della Fonderia št. 2, I. n. 2105

Fondo Coroneo.

Fondo Coroneo.

Traberjev anatomicni in patalog. muzej

Razstava ljudskih bolezni in pokončevanje istih.

Ljudska znanstvena predavanja se vrše ob 10., 11., 12., 4., 6. in 8. uri.

V petek samo za ženske. Katalogi v sloven. jeziku.

Vstopnina 40 stotink. Vožaki do narednika 20 stotink.

Popust od 30 do 40%

Prostovoljna likvidacija.

Kovinske ure K 3 — napr.
srebrne „ 6 — „
zlate „ 19 — „
Budilke „ 2 — „
Senske „ 5 — „
Regulatorji z nih. „ 18 — „

Zlati uhani od K 3 — napr.
z dem. „ 8 — „
Zlati prstani „ 4 — „
z dem. „ 6 — „
Zlate Broche „ 6 — „
Zlate zapestni „ 20 — „

Zlate in srebrne verižice in priveski za moške in ženske

Bogomil Pino, urar

ul. Vinc. Bellini 13 (nasproti sv. Antona novega)

Na Najvišje povelje Njegovega c. in kr. Apostol. Veličanstva

XXVII. c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija ki je edina v Avstriji postavno dovoljena, nudi 18.386 dobitkov v gotovini v skupnem znesku Kron 514.800

GLAVNI DOBITEK znaša **2000.00 kron**

Žrebanje se vrši nepreklicno dne 16. decembra 1909

Srečka stane Kron 4.—

Srečke se dobivajo v oddelku za državne loterije na Dunaju III, Vordere Zollamtestrasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštah in telegrafskih uradih, menjalnicah itd. Načrti za prodajalce srečk brezplačno. Srečke se dopošljejo poštne prosto.

C. kr. Dohodarstveno ravnateljstvo (Oddelak za drž. loterije)

Odlikovana delavnica in zaloga

sedloja in potnih predmetov

FRIDERIK HERTAUS, TRST, ulica Stadion šte. 10.

Velikanska množina

(EMPORIJ)

„ALLA MODA TRIESTINA“

Zrst - ulica Farneto šte. 4.

Danes 1. decembra 1909 odpre se

NOVA „PRODAJALNICA“

manufakturnega blaga

ter blaga vsake vrste, konfekcionirane, kakor tudi drobnarije. Lastna izdelovalnica. Krojačnica za ženske izdelke.

Veliko iznenadenje!

!! Cela oprema za neveste zastonj !!

Se priporoča trdka **BORSATTI & Co.**

Proda se radi odpotovanja, dobre apeljara prodajalnice jestrin in kolonijalnega blaga, katera nosi dnevno K 10 — gotovega dobička. Mala najemina. Pojanila dsje Kolar sič, kavarna Corso v Trstu od 1.—11. in 3.—6. pop. 2110

Gostilničar Kulot „Pri treh prijateljih“ v Gorici, ulica Caserma št. 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvrstnim vinom. 1322

Restavracija stara, dobrodoša — v Ljubljani, se izvežhane-mu gostilničarju odda v najem — Prijazne ponudbe se prosi na Poštai predal 3 Ljubljana. 2085

Modistinja izdeluje in ima na razpolago elegantne najnoveje ženske klobuke vsake oblike. Trst, ul. Nuova 45, III. n. 2111

Sobico meblirano, s hrano ali brez hrane, se odda v najem pri slovenski družini; Lah, ulica Ferriera št. 7, I. nad. 2052

Andrej Jejič toči belo vipavsko vino po 32 nvt. liter v ulici Coroneo 29. Po dogovoru nižje cene. 2099

F. Hörmann, Trst
ulica Giosue Carducci 20, Trst
TELEFON 896.
Veika zaloga steklenih šip ter navadnih in dvojnih zrcal. Kri: stali vsake velikosti. Specijaliteti: stekleni ventilatorji. Posode za ribe. Zaloga okvirjev. Sprejme vsakovrstne poprave, prevlačanja s steklom, verande itd. Telefon 896. Zalagatelj st. avb. podjetnikov

Prilika!

Tržaški konsorcij kočijažev

Trst, ulica San Maurizio št. 13, Trst

Proda članom in nečlanom

Bosanski : zmlateni oves

po kron 14.50 kvintal.

Ni treba več užigalic!

En sam pritisk proizvoda ogenj!

Imperator

Žepni užigalec in onem elegantna, najnovejša, izklopana, jednostavna, a vrlo praktična stetička, za prigrizati z eno roko, absolutno varna, trajna mnogo let. Cena t komad K 3.—, 3 komadi K 8.25, 6 komadov K 15. Poleg vsakega komada natančen opis. Pošilja se proti naprej poslani dotični svoti franko, ali priporočeno (35 vinarjev več).

Exnorthaus Königsberg 607 Oorska

Prva in edina pisarna **v vojaški stvari** ..
Daja nasvete in informacije o vsem kar se tiče novčenja in voj. službe. Izdeluje in odpošilja vsako vrsto prešenj vojašk. značaja — oproščenje od vaj in kontrolnih shodov, enoletno prostovoljstvo, ženitbe, dosezanje zakonitih ugodnosti glede prezenčne službe vsprejetja v vojaške šole itd. — Pooblaščen je zastopati stranke pred oblastnjami. — Posreduje v najtežavnijih slučajih — Reševanje hitro in točno — **Uradne ure**: Ob delavnikih od 9. do 12. predp. in od 4. do 7. pop. Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. opold.

Prva in edina pisarna v vojaški stvari, koncesionarna od c. kr. namestništva.

Velika izbira **STARINSKIH PREPROG** perzijskega, kavkaškega, anatol. izvira.

Posebnost: **STARINSKE: PREPROGE** : najboljšje kvalitete.

SOBNE PREPROGE vseh kvalitet, barv in cen od najnavadnejšega genra v bogati izbi

PREPROGE: Karamani, Kilim, Djidim in svilnate.

Figli di Haggi Giorgio Aidinyan Trst

Ustanovljena leta 1881 ulica Cassa di Risparmio šte. 6 Ustanovljena leta 1881

Darovi za Božič in Novo leto!

Ogromni novi dohodi

Orijentalnih preprog

vseh vrst in velikosti v nedosežni izbi.

Največje podjetje te stroke.

Največje podjetje te stroke.

Pošiljatve na vse kraje. Kulantna in točna postrežba.

Telegrami: **AIDINIYAN - TRST**

TELEFON šte. 15-87

Pošiljatve na vse kraje. CENE ZMERNE.

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO

številka 6.